

CO SŁYCHAĆ?

Stare schronisko TT na Hali Gąsienicowej w r. 1909
fot. Dr St. Krzywacz

Schronisko tatrzańskie, akwaf. Walerego Elia-
sza-Rudzikowskiego, 1904

Informator Polskiego Towarzystwa Tatrzańkiego

Numer 6-7 (42-43)
CZERWIEC-LIPIEC 1994

PIERWSZE SCHRONISKO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO NA HALI GĄSIENICOWEJ

Barbara Morawska-Nowak

Towarzystwo Tatrzańskie zorganizowało pierwsze schronisko na Hali Gąsienicowej stosunkowo późno. Nie było widać takiej potrzeby. Hala była łatwo dostępna z Zakopanego, znajdowało się na niej wiele szałasów pasterskich, gdzie turysta mógł znaleźć schronienie i nocleg.

Mniej dostępna była dolina Waksmundzka toteż już w 1875 r. postawiło TT schronisko na Równi Niższej pod Krzyżnym, nosiło ono imię Maksymiliana Nowickiego, jednego z inicjatorów ustawy o ochronie kozicy i świstaka w Tatrach, ze względu na jego zasługi dla TT. Schronisko to dość szybko zmiotła lawina. W 1880 r. postawiono granitowe schronisko na Krzyżnym, zostały jeszcze ślady jego podmurówki na płaszczyźnie na pn-wsch od przełęczy.

W 1880 r. wykuto w pobliżu źródła nad Zmarzłym Stawem przytulisko, które mogło dać schronienie 8 osobom w czasie śnieżnej zamieci lub ulewnego deszczu.

W 1890 roku wybudowano małe schronisko (4 x 3 m) na przełęczy Świnickiej, służyło ono głównie jako schron w czasie deszczu i zawieruchy. Od 1896 r. istniała altana nad Zielonym Stawem Gąsienicowym odbudowana po zniszczeniu przez śniegi w 1907 r., drugą postawiono nad Czarnym Stawem Gąsienicowym - obie przetrwały do lat dwudziestych. W 1889 r. postawiono altanę na Psiej Trawce. Wszystkie te obiekty nie były przystosowane do nocowania.

W grudniu 1890 r. Towarzystwo Tatrzańskie nabyło od Jana Hycy dwie szopy wraz z halami i lasami na Hali Gąsienicowej. Szopy przeniesiono w dogodniejsze miejsce i urządzono w nich dwa schroniska - jedno dla turystów z 7 łózkami, drugie dla dzierżawcy i przewodników. Obiekty otwarto w 1894 r. - jest to zatem data otwarcia

Adres Redakcji:

Barbara Morawska-Nowak
ul. Konarskiego 21/5
30-049 KRAKÓW

pierwszego schroniska TT na Hali Gasienicowej.

Prowadzenie schroniska powierzono Andrzejowi Kasprzakowi Bustryckiemu z Bustryku, który w późniejszych latach stawiał swoje własne schroniska. W pierwszym z nich wybudowanym przed I wojną światową mieści się Szkoła Tatarnicka PZA (Betlejemka). Drugie zwane nowym postawione w latach 1928/29 zostało rozebrane w listopadzie 1967 r.

Wracając do pierwszego schroniska TT na Hali w 1896 r. dorobiono drugą izbę dla turystów, a w 1897 r. wystawiono piec. Potem dobudowano ganek i ustawiono na nim dwa stoliki; a przed schroniskiem stół i dwie ławy. Łóżka zaopatrzone zostały w materace włosienne, poduszki, koce i bieliznę, turyści mieli do dyspozycji umywalnie, miski, dzbanki, lampy i lichtarzy. Z inicjatywy Mariusza Zaruskiego w 1908 r. dostosowano schronisko do noclegów w zimie. Wszystkie prace związane ze schroniskami prowadziła Komisja TT do robót w górach i przewodnictwa, w każdym tomie Pamiętników TT zamieszczone były na ten temat sprawozdania. Pierwsze schronisko TT na Hali było prawdopodobnie użytkowane do ok. 1945 r.

W sprawozdaniu TT za rok 1907 podano, że ze względu na kosztowne utrzymanie schronisk Wydział postanowił zaprowadzić pewną małą opłatę od osób korzystających, na początek w schronisku przy Morskim Oku, w wysokości 10 halerzy; dzieci i młodzież szkolna były z opłat zwolnione.

Funkcję ogólnie dostępnego schroniska dla turystów pełni obecnie t.zw. Murowaniec, wybudowany przez Oddział Warszawski PTT w latach 1921-1925, oddany do użytku 12 lipca 1925 roku.

Faktycznie nie ma już śladu po pierwszym schronisku Towarzystwa Tatrzańskiego na Hali, szalasy zostały w większości rozebrane po zaprzestaniu wypasu owiec; potem niektóre odbudowano. Można tylko ustalić miejsce, gdzie to pierwsze schronisko przypuszczalnie stało, a i to jeszcze zdania są podzielone.

Umieszczenie tablicy przez PTT i przewodników tatrzańskich miało w sumie znaczenie symboliczne; wybrano obiekt przy ścieżce aby tablica była lepiej widoczna. Prawdę mówiąc inne pierwsze schroniska TT też nie przetrwały w pierwotnej formie do dzisiaj.

PS. A oto jak wspomina pierwsze schronisko na Hali M.Mischke (Wołanie nr 5(9) maj 1991 s. 14):

"...doskonale pamiętam samo schronisko i gazdów Bustryckich starego Jędrzeja - darmo go szukać w "Encyklopedii Tatrzańskiej" - i "Babkę", zgiętą wół przez reumatyzm. W moich dzieciennych latach schronisko, a właściwie trochę tylko lepiej zaopatrzone szalasy, stały nieco poniżej istniejącego jeszcze górnego szalasu, na skłonie, którym dziś schodzi ścieżka do Murowańca. Przy schronisku leżały wielkie głazy, na których sadowiły się z dumą dzieci. Dziś nie mogę odszukać ani śladów schroniska, ani nawet owych głazów. Może poszły na budowę Murowańca."

PROJEKT BACY ZAAKCEPTOWANY!

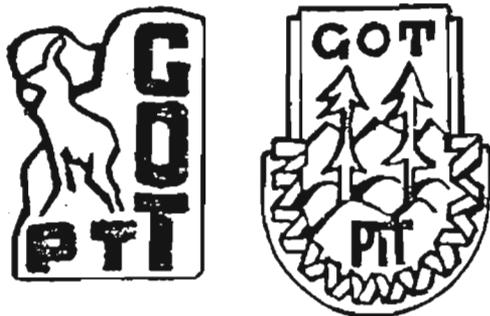
" Komisja Turystyki Górskiej ZG PTTK informuje, że uznała zasadność projektu wyznakowania szlaku turystycznego z Soblówki do Rycerki przez Mładą Horę uchwałą nr 24(XIV) z dnia 8.V.1994.

Postanowiono, że szlak w bieżącym roku wytyczy Oddział Żywiecki PTTK - gospodarz szlaków turystycznych na tym terenie.

Z górskimi pozdrowieniami

Sekretarz KTG ZG PTTK mgr inż Jerzy Kapłon"

Tylko pod tym znakiem ...

BURZA NAD GOT

23 kwietnia 1994 roku na posiedzeniu ZG PTT w Czorsztynie ustanowiona została Górską Odznaką Turystyczną PTT. Informacja o tym ukazała się w poprzednim "Co słycać?", a Oddziały otrzymały "Regulamin GOT" i protokół z obrad. Do Zarządu Głównego zaczęły napływać stanowiska w sprawie uchwalonego GOT PTT. Poniżej cytujemy je lub przedstawiamy:

Kol. Maciej Zaremba, prezes Oddziału PTT Beskid w Nowym Sączu napisał:

1) W związku z otrzymaniem protokołu z VI posiedzenia ZG PTT w Czorsztynie informuję, że pominięto w nim fakt wycofania przeze mnie mojego nazwiska jako autora projektu regulaminu GOT PTT. Powodem było usunięcie przez Zarząd Główny z mojego projektu tradycyjnego wizerunku kozicy jako odznaki GOT PTT i nie określenie jak nowa odznaka ma wyglądać /!!!!/ oraz wprowadzenia stopnia "górskiego adepta" nie mającego oparcia w tradycji PTT, a będącego odpowiednikiem odznaki Popularnej GOT PTTK, wprowadzonej przez tę organizację w latach siedemdziesiątych na fali gierkowskiego gigantyzmu.

Te dwie zmiany stanowią naruszenie:

- statutu, zgodnie z którym nasze Towarzystwo kontynuuje tradycje PTT sprzed 1950 r,
- uchwały II Zjazdu Delegatów zobowiązującej Zarząd Główny do restytucji odznaki GOT PTT a nie do stworzenia jakiejś innej /w dodatku nie wiadomo jakiej/.

Przywrócenie GOT PTT mogło stać się jednym z najbardziej znaczących wydarzeń w historii naszego reaktywowanego Towarzystwa obok prowadzenia obiektów, przewodnictwa czy działalności wydawniczej. Zarząd Główny odwracając się tyłem od tradycji PTT, szansę tę zmarnował. To zlekceważenie tradycji spotkało się z protestami wielu Oddziałów, które wpłynęły na moje ręce. Planowaliśmy zgłoszenie z naszego Oddziału ponad 50 kandydatów na przewodnika GOT (posiadających dotychczas uprawnienia przewodnika i przewodnika GOT PTTK) oraz liczyliśmy na wydanie przez nasz Oddział około 250-300 odznak w bieżącym roku. Po opowiedzeniu się Zarządu Głównego przeciwko tradycyjnej odznace, zainteresowanie GOT-em spadło do minimum.

Ponieważ uważam wymienioną uchwałę Zarządu Głównego za działanie na szkodę Towarzystwa oraz za działanie wbrew statutowi PTT i uchwale II Zjazdu Delegatów, zapowiadam odwołanie się w tej sprawie do III Zjazdu Delegatów.

Uprzejmie proszę o umieszczenie tego wyjaśnienia w najbliższym numerze "Co słycać?" tak, aby umożliwić wszystkim Oddziałom (przede wszystkim nieobecny w Czorsztynie) zapoznanie się z moim stanowiskiem.

2) W związku z otrzymaniem Regulaminu GOT PTT informuję, że dokonano w nim samowolnych zmian w stosunku do decyzji podjętych przez Zarząd Główny podczas posiedzenia w Czorsztynie.

- w pkt 4 podaje się, że Komisja GOT ZG PTT **uchwala** Regulamin GOT i dokonuje jego korekt.

Przypominam, że Regulamin uchwalił w Czorsztynie Zarząd Główny i nic mi nie wiadomo, by scedował te uprawnienia na Komisję.

- w tym samym punkcie powołuje się **Centralny Referat Weryfikacyjny** oraz **Oddziałowe Referaty Weryfikacyjne**.

Przypominam, że Zarząd Główny w Czorsztynie przyjął nazwę **Komisja d/s GOT** zarówno dla ZG jak i Oddziałów. Określenie **Referat Weryfikacyjny** "zerżnięty" jest z PTTK.

- W pkt 5.5 podwyższono normę "dnia wycieczkowego" z 5 uzgodnionych godzin na 6. Ponadto wprowadzono dziwoląg: "wycieczki krótsze np. dwugodzinne łączy się tak, aby w sumie dały 6-godzinny dzień wycieczkowy. Pomijając fakt, iż jest to punkt wprowadzony samowolnie, to jeszcze nie wiadomo, o co tu chodzi. Czy jeśli zrobię w ciągu 6 dni 6 wycieczek 1-godzinnych (cóż to za wycieczki?) to zaliczy mi się 1 dzień wycieczkowy?

- Punkt 7.3 który stwierdza, że weryfikacja odznaki winna nastąpić w sezonie, w którym spełniono warunki jej przyznania (co jest bzdurą, bo kto mi zweryfikuje 31 grudnia odznakę, jeżeli zrobię sobie moją stałą wycieczkę sylwestrową) jest **sprzeczny** z punktem 8.7, który stwierdza, że weryfikacji należy dokonać najpóźniej do 31 stycznia następnego roku po sezonie, w którym została uzyskana norma.

Dokonano także wiele mniej istotnych zmian i opuszczeń w stosunku do dokumentu uzgodnionego przez Zarząd Główny podczas posiedzenia w Czorsztynie.

Proszę o umieszczenie powyższego sprostowania w najbliższym "Co słycać?"

Oddział PTT w Zielonej Górze przesłał na ręce kol. Romualda Zaręby (Komisja d/s GOT ZG PTT) z kopią do wiadomości ZG następujące stanowisko:

1. Władze Oddziałów PTT nie powinny bez upoważnienia ZG PTT prezentować w imieniu PTT jakiegokolwiek stanowiska na zewnątrz w sprawach związanych z GOT PTT.
2. Zgodnie z zapisem w obowiązującym Statucie, PTT ma prawo i **obowiązek** używać **tradycyjnych** symboli i odznak, w tym także odznak GOT PTT. **Odstępstwo od Statutu jest niedopuszczalne.**
3. W kwestii związanej z tworzeniem kadry przewodnickiej i przodowniczej wskazane byłoby m.in. przyjęcie zasady przeniesienia uprawnień uzyskanych w PTTK oraz przeniesienia do PTT zdobytych odznak GOT.
4. Przeciwstawiamy się wszelkim formom agresywnych i paszkwilanckich wystąpień przeciwko PTTK.
5. PTT jest stowarzyszeniem niezależnym i samorządnym i niesprzeczne z prawem poczynania władz PTT powinny być tą niezależnością i samorządnością nacechowane.
6. Uważamy, że ZG PTT powinien uprzejmym pismem zawiadomić władze PTTK, że PTT nie rości żadnych pretensji wobec faktu używania przez PTTK symboli zbliżonych do tradycyjnych symboli PTT (obecna odznaka GOT PTTK) dając tym samym wyraz chęci utrzymania nienagannych stosunków wzajemnych.
7. Przeciwstawiamy się wszelkim tendencjom czyniącym odstępstwa od tradycji PTT. Pamiętajmy o trudnościach związanych z zarejestrowaniem Towarzystwa o tradycyjnej nazwie PTT. Towarzystwo o innej nazwie i symbolach mogliśmy przecież utworzyć i zarejestrować już 15 lat temu!

Zarząd Oddziału PTT w Gliwicach podjął następujące uchwały:

Zarząd Oddziału Gliwice odcina się od wszelkich nieprzemyślanych działań podejmowanych przez niektórych działaczy, wnoszących nowe pomysły bez względu na ich sensowność. postępowanie takie wprowadza niepotrzebne zatargi, przynosi wielką szkodę naszemu Towarzystwu, a nawet ośmiesza go.

Ze szczególną troską powinniśmy podchodzić do wszelkich spraw związanych z problematyką wspólną dla nas i dla KTG PTTK. Formalnie i prawnie obie organizacje są uznawane za sukcesorów PTT, ale żadna z nich nie jest uznana za jedyne go sukcesora. Taki stan prawny wymaga znalezienia wspólnej płaszczyzny działania, bez elementów zatargów.

Apelujemy do ZG PTT by przed podjęciem ważnych uchwał konsultował się z ludźmi posiadającymi odpowiednie doświadczenie w sprawach dotyczących uchwalanych zagadnień. Jednocześnie jako ZO PTT Gliwice proponujemy co następuje:

1. Dokooptowanie do KTG PTTK uzgodnionej pomiędzy obiema organizacjami ilości członków PTT dla prowadzenia wspólnej pracy na rzecz GOT.
2. Wspólny patronat nad regulaminem GOT, który przyjmie nazwę GOT-PTT-PTTK lub tylko Regulamin GOT.
3. Zmianę nazwy "odznaka GOT PTTK" na "odznaka GOT-PTTK-PTT" lub tylko "odznaka GOT".
4. Umożliwienie powstania w terenowych jednostkach PTT Komisji Turystyki Górskiej i Terenowych Referatów Weryfikacyjnych GOT w trybie i na zasadach stosowanych w KTG PTTK, które będą działać zgodnie z regulaminem GOT.

W rozwinięciu uchwały Zarząd Oddziału:

- * zarzuca odejście od tradycji;
- * uważa, że pogląd o zwiększeniu zainteresowania PTT poprzez ustanowienie GOT jest iluzoryczny;
- * krytykuje zasadę wprowadzenia "dni wycieczkowych" zamiast punktacji;
- * uważa wprowadzony podział gór za chaotyczny;
- * uważa, że pomysł powoływanie przewodników na zasadach jak w 1935 roku jest nie do przyjęcia i grozi dewaluacją tej funkcji.

Do czasu wyjaśnienia wszystkich wątpliwości Oddział wstrzymuje powoływanie przewodników GOT PTT na zasadach opisanych uchwałą ZG PTT.

Prezes Oddziału w Białymstoku napisał m.in.

"W naszej sytuacji (znacznej odległości i małego kontaktu z górami) każda przesyłka ZG przyjmowana jest jako wiadomości o górach. Naprawdę jednak o górach możemy tam znaleźć kilka słów, a reszta to regulaminy, znaczki ..."

Podsumowanie:

Przepraszam kol. Kuczyńskiego, że znów tyle o regulaminach i znaczkach. Kol. Zarembie przypominam, że to on najgłośniej dopominał się, aby odznakę ustanowić od zaraz. Widać jasno, że podjęta 23.04.1994 roku uchwała o ustanowieniu GOT PTT wymagać będzie gruntownej rewizji. Może okrągłego stołu z KTG PTTK. Jedno jest pewne, sprawa zaktywizowała nasze środowiska i ujawniła różnice poglądów. Mam nadzieję, że wszyscy zainteresowani wezmą udział w posiedzeniu ZG PTT w Zwardoniu, na którym po raz kolejny stanie na porządku dziennym sprawa GOT. Obyśmy ją zgodnie i szczęśliwie zakończyli przed III Zjazdem!

EUROREGION TATRY

15 lipca 1994 roku w Nowym Targu odbędzie się pierwszy Kongres Euroregionu Tatry.

5 i 6 czerwca br na Polanie Zgorzelisko odbyło się już polsko-słowackie spotkanie parlamentarzystów, a 15 czerwca br w słowackim Bardziejowie podpisano polsko-słowacką umowę rządową o współpracy transgranicznej.

W Dzienniku Polskim nr 136 z 15.06.1994 ukazał się artykuł Piotra Gryźlaka pt. Szlaban, poświęcony kwestii otwarcia Drogi Pienińskiej. Na spotkaniu parlamentarzystów wystąpiła z nią posłanka słowacka Olga Marhulikova. Droga ta została zbudowana z inicjatywy Józefa Szalaya jako trasa wycieczkowa dla szczawnickich gości w latach 1869-1875. Po pierwszej wojnie światowej trakt znalazł się na terenie Czechosłowacji.

Wydawałoby się, że nie ma nic prostszego jak drogę otworzyć; zgodę wyraziłyby rządy, samorządy i dyrekcje obu parków narodowych. Okazuje się, że otwarciu przeciwni są nasi flisacy. Obecnie z polskiej strony przełom Dunajca można zobaczyć tylko ze spływu. Bronią więc swego monopolu.

Polsko-słowacka granica coraz bardziej uwiera. Wszyscy zwolennicy otwarcia łączą nadzieje z Euroregionem.

LEGITYMACJE I ODZNAKI

Oddział PTT "Beskid" w Nowym Sączu wyprodukował legitymacje członkowskie. Część z nich może odstąpić innym Oddziałom. Cena legitymacji wraz z kosztami przesyłki wynosi:

6.000 zł w miękkich okładkach,
25.000 zł w twardych okładkach.

Wysyłka legitymacji nastąpi po otrzymaniu należności na konto Oddziału nr 646019-949312-3968-2711-4 w BUG/BS Nowy Sącz po uprzednim uzgodnieniu ilości.

Oddział dysponuje jeszcze dodatkowo 100 egzemplarzami odznak jubileuszowych PTT w cenie 20.000.- zł. Połowa Oddziałów nie zamówiła dotychczas ani jednej sztuki.

Przypominam, że do Oddziału można też zgłaszać zapotrzebowanie na odznaki organizacyjne PTT. Tym razem nie dysponujemy szczegółami, ale Oddział zobowiązał się uruchomić produkcję tych odznak.

* PRZYPOMINAMY O TERMINIE PRZEDPŁAT NA III TOM PAMIĘTNIKA PTT *

* NALEŻY WPLACIĆ 85.000 ZŁ NA KONTO ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTT *

* PKO KRAKÓW I/O KRAKÓW NR 35510-162809-132 *